

Bosbouw in het Verenigd Koninkrijk

Uitbreiding van het bosareaal krijgt in tal van landen steeds meer aandacht. Dat geldt ook in enkele zeer bosarme landen in West-Europa zoals Nederland en het Verenigd Koninkrijk. In ons land is naast bosuitbreiding door de overheid bosuitbreiding door particulieren van belang. In het Verenigd Koninkrijk is veel succes geboekt met de aanleg van nieuw bos door particulieren. Dat bracht de schrijvers van dit Bos en Hout Bericht er toe om namens de Stichting Bos en Hout en het Staatsbosbeheer aldaar polshoogte te nemen. Tijdens het bezoek werd vooral aandacht besteed aan de rol van de particulier, aan de betekenis van fiscale maatregelen en aan de functie die de zogenaamde 'Forestry Groups' vervullen.

De bosbouw is in het Verenigd Koninkrijk, net als in vele andere Europese landen, pas in de twintigste eeuw tot ontwikkeling gekomen. Tot die tijd vond er een min of meer continu proces van ontbossing plaats. Bossen werden gekapt ten behoeve van de houtvoorziening en de ontginning voor ander landgebruik. Vooral de introductie van schapen in Schotland en Noord Engeland had tot gevolg dat er enorme oppervlakten heide en schraal grasland ontstonden.

In de twintigste eeuw kwam in dit ontbossingsproces enige verandering. De eerste stap hiertoe werd gezet door de oprichting in 1919 van de 'Forestry Commission'. De 'Forestry Commission', te vergelijken met het Nederlandse Staatsbosbeheer, moet de bosbelangen behartigen en de bosaanleg, de produktie en de beschikbaarheid van hout en houtprodukten in het Verenigd Koninkrijk stimuleren. Het hoofdkantoor is gevestigd te Edinburgh.

De totale oppervlakte aan produktief bos in het Verenigd Koninkrijk bedraagt 2 miljoen ha (9% van de landoppervlakte) waarvan iets minder dan de helft wordt beheerd door de 'Forestry Commission' en de rest door particulieren; 78% is naaldbos.

De houtoogst in 1983 bedroeg 4,6 miljoen m³ met schors waarvan 80% uit naaldhout bestond. Hiermee kon 10% van het nationale verbruik van houtprodukten worden gedekt. Van het naaldhout was maar liefst 75% afkomstig van bossen van de 'Forestry Commission'.

Inmiddels is in het Verenigd Koninkrijk een plan ontwik-

keld om door bosuitbreiding de zelfvoorzieningsgraad te verhogen van 10% nu naar 25% aan het begin van de 20e eeuw. Dit wordt wenselijk geacht met het oog op de ontwikkelingen van de wereldhoutmarkt. Het 'Centre for Agricultural Strategy' van de universiteit van Reading voorspelde in 1980 voor het jaar 2000 een tekort van 10% in het wereld-aanbod. In die verhoging van de zelfvoorzieningsgraad zal volgens het plan de particuliere sector een substantiële bijdrage moeten leveren, wat een verdrievoudiging van hun huidige oogst betekent. Daarbij gaat het voornamelijk om naaldhout omdat het rendement van naaldhoutbossen dat van loofhoutbossen, met hun langere omlopen en gemiddeld lagere aanwas, in belangrijke mate overschrijdt.

In 1984 werd 25.300 ha nieuw bos aangelegd, waarvan 16.900 door particulieren en 8.400 door de 'Forestry Commission'. De verdeling van de herbebossing lag anders en bedroeg respectievelijk 3200 en 6700 ha. Verwacht wordt dat ook in de toekomst de particulieren meer nieuw bos zullen aanleggen dan de 'Forestry Commission'.

Particuliere Bosbouw in het Verenigd Koninkrijk

Het particuliere bosbezit in het Verenigd Koninkrijk vertoont al sinds 1950 een gestage groei. Op dit moment (1984) is meer dan de helft (55%) van het totale bosareaal (2.018.000 ha) in handen van particulieren. Uit gesprekken, die met een aantal bosbouworganisaties werden gevoerd, blijkt voor een particulier het belangrijkste argument om in de bosbouw te investeren het financiële resultaat te zijn. Dit resultaat wordt in het Verenigd Koninkrijk in principe bepaald door de volgende factoren:

a. Belastingen

Op de particuliere bosbouw zijn de volgende belastingen van toepassing:

- de inkomstenbelasting (income tax)
 - de vermogensaanwasbelasting (capital gains tax)
 - de belasting op landontwikkeling (development land tax)
 - de kapitaaloverdrachtsbelasting (capital transfer tax)
 - de belasting over toegevoegde waarde (value added tax).
- Zonder in detail te treden zijn t.a.v. deze vijf belastingen de volgende opmerkingen te maken:

De boseigenaar is vrijgesteld van *belastingen op inkomsten* verkregen uit de verkoop van hout. Bij het vaststellen van de inkomstenbelasting heeft een particulier de keuze tussen twee belastingschema's, schema B en schema D. Schema B

wordt in het algemeen gehanteerd als het bos reeds is aangeplant. Bij deze belasting wordt aangenomen dat de belastingbetaler uit zijn bosbezit een inkomen geniet dat gelijk is aan eenderde van de jaarlijkse waarde van het land in onverbeterde toestand. Dit bedrag is meestal gelijk aan £ 1 per acre (0,4 ha). De belasting die hierover moet worden betaald is gemiddeld 20 pence per 0,4 ha. Schema D wordt gehanteerd bij aanleg van bos. In dit geval worden winst en verlies behandeld als zijnde verkregen uit handel. Kosten gemaakt bij de bebossing zijn daarmee dan aftrekbaar geworden en verlagen de belasting van de particulier op inkomsten anders dan uit de bosbouw. De *vermogensaanwasbelasting* is niet van toepassing op de groeiende houtmassa maar wel op de waardetoeename van het land.

De bouseigenaar is vrijgesteld van *belasting op landontwikkeling*. Op de *kapitaaloverdrachtbelasting* zal hier niet verder worden ingegaan omdat deze van geval tot geval sterk kan verschillen en in hoge mate wordt bepaald door de financiële omstandigheden waarin het individu of de organisatie op dat moment verkeert.

Hieronder vallen o.a. giften en successierechten. Bosbouwactiviteiten verricht door derden in opdracht van de bouseigenaar zijn onderhevig aan *de belasting over de toegevoegde waarde (VAT)*.

De genoemde belastingen zijn niet voor ieder gelijk. Het is hierdoor in principe mogelijk particuliere bouseigenaren op te splitsen in twee groepen:

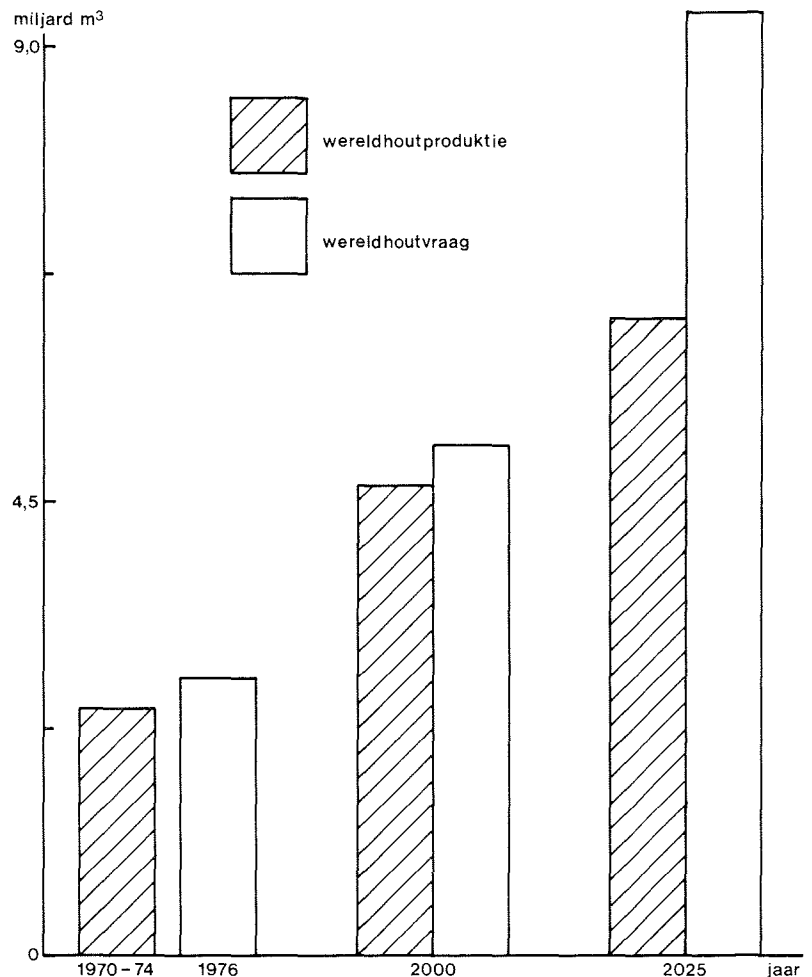
1. particulieren, die met eigen vermogen bosbouw bedrijven.
2. particulieren, met name pensioenfondsen, vrijgesteld van inkomstenbelasting en vermogensaanwasbelasting.

Voor beide categorieën wordt de opbrengst van investeringen in de bosbouw bepaald door de verandering in de landwaarde, de bijgroei van het hout en de ontwikkeling van de houtprijs.

Voor de eerste categorie moet hieraan worden toegevoegd het voordeel bij de inkomstenbelasting. Dit voordeel (de kosten van bosaanleg zijn aftrekbaar) bepaalt voor een belangrijk deel of een particulier nieuw bos aanlegt of alleen is geïnteresseerd in bestaand bos. Zo is het te verklaren dat pensioenfondsen zijn geïnteresseerd in bossen die minstens 10 à 15 jaar oud zijn; de aanlegkosten zijn voor hen immers niet aftrekbaar omdat zij geen inkomstenbelasting betalen. Zij streven naar een evenwichtige leeftijdsklasse verdeling. Zij moeten hun rendement of geïnvesteerd kapitaal immers verkrijgen uit de jaarlijkse bijgroei en uiteindelijk uit de regelmatige verkoop van het hout. Op dit moment hebben de pensioenfondsen in het Verenigd Koninkrijk 2-5% van hun portefeuille belegd in bosbouw. De interesse van de pensioenfondsen voor de bosbouw is de afgelopen zeven jaar stabiel geweest.

b. Subsidies

Voor beide categorieën particuliere bouseigenaren gelden de overheidssubsidies voor de bosbouw (New Forestry Grant Scheme). Deze uit 1981 stammende regeling voorziet in een subsidie bij bosaanleg. Op dit moment wordt 99,9% van de bebossing uitgevoerd met overheidssubsidie. De

Figuur 1.
Bron: Centre for Agricultural Strategy

subsidies op de aanplant van loofhout en naaldhout blijken momenteel aanzienlijk te verschillen. Bij de aanplant van 10 ha en meer bedraagt hij voor loofhout zelfs bijna het dubbele. Ondanks dat blijft verreweg het grootste aandeel van het bos uit naaldhout bestaan.

c. Waarde van de grond

De waarde van gronden, geschikt voor bosbouw, heeft de afgelopen jaren grote stijgingen te zien gegeven. Gemiddeld stegen de prijzen tussen 1950 en 1981 met maar liefst 7% per jaar, exclusief inflatie. Verwacht wordt dat deze stijgingen de komende jaren zullen verminderen tot 2% per jaar.

Stijgingen van de waarde van de grond blijken voor particulieren overigens een ondergeschikte rol te spelen. De hoogte van de grondprijs wordt in principe bepaald door de potentiële houtopbrengst. Deze potentiële houtopbrengst wordt uitgedrukt in de zogenaamde 'yield class'.

d. De bijgroei

De bijgroei, criterium voor de produktiviteit van het bos, wordt door een groot aantal factoren bepaald waaronder boomsoort, klimaat, beheer, bodem, etc. De jaarlijkse bijgroei varieert tussen de 6 en 24 m³/ha met een gemiddelde van 12 m³/ha voor naaldhout en 8 m³/ha voor

loofhout in de Schotse Hooglanden. Die bijgroei-cijfers zijn hoog in vergelijking met het gemiddelde van Nederland (4,2 m³). Daarbij moet wel worden opgemerkt dat de Schotse cijfers betrekking hebben op nieuw aangelegde bossen, op goede bosgronden en met toepassing van de nieuwste bosbouwmethoden.

e. De houtprijzen

De houtprijzen geven sinds 1957 stijgingen te zien die in de pas lopen met de inflatie. In reële termen (exclusief inflatie) stegen de prijzen van het zwaardere rondhout met 2% per jaar.

Uitgaande van een studie verricht door het 'Centre for Agricultural Strategy', Universiteit van Reading, kunnen na 2000 aanzienlijke reële prijsstijgingen van hout worden verwacht als gevolg van een toenemend deficit in de houtvoorziening (zie figuur 1). Het CAS verwacht tot 2000 een reële prijsstijging van 30% en tussen 2000 - 2025 een stijging van 93%.

Ter illustratie wordt in tabel 1 een samenvatting gegeven van de te verwachten financiële resultaten voor de diverse groepen boseigenaren. Deze resultaten zijn uitgedrukt in reëel intern rendement.

Tabel 1 Reëel intern rendement (%)

Categorie	Constante reële houtprijzen	Toenemende reële houtprijzen
Forestry Commission	2.84	4.92
Pensioenfondsen	3.27	5.38
Levensverzekeringssmaatschappij onder:		
1. Schema B	3.75	5.83
2. Schema D	3.19	5.32
3. Verwisseling D naar B	2.72	4.78
Individuele	3.51	5.77

bron: Forestry Commission

Op dit moment bestaat er in het Verenigd Koninkrijk een dusdanig grote belangstelling voor investeringen in de bosbouw dat er een gebrek aan geschikte gronden tegen aanvaardbare prijzen is ontstaan. Dit heeft er mede toe geleid dat particulieren zich in toenemende mate gaan richten op het investeren in bosaanleg in andere landen, vooral de Verenigde Staten.

De overheid en bosbouw

In 1980 onderstreepte de regering van het Verenigd Koninkrijk nogmaals het belang van de bosbouw voor dit land. Aanleiding tot deze uitspraak was het verschijnen van een studie waarin werd gewezen op de te verwachten tekorten in de aanvoer en daarmee ook in de beschikbaarheid van hout voor het V.K. rond het jaar 2000. Bovendien was toen duidelijk geworden dat sinds 1975 een

scherpe terugval was te constateren in de aanleg van nieuw bos door particulieren. Dit was het directe gevolg van een vermindering van belastingvoordelen voor boseigenaren. Aanleiding daartoe was een in 1973 onder de regering Heath door het ministerie van Financiën uitgevoerde kosten/baten analyse. Dit ministerie kwam tot de conclusie dat vermindering van de import niet het argument mocht zijn om de bosbouw via belastingvoordelen te stimuleren. Immers, zo was de conclusie, de regering moest niet de handelsbalans in evenwicht proberen te brengen door vermindering van de import maar door verhoging van de export. Deze uitspraak bleek belangrijke consequenties te hebben voor de particuliere bosbouw in de daarop volgende jaren omdat de belastingvoordelen voor de particulieren grotendeels vervielen. Na 1980, toen andere belastingvoordelen werden ingevoerd, is de belangstelling van particulieren weer toegenomen.

In 1981 heeft ook een verandering van de subsidieregeling voor de bosbouw plaatsgevonden en ging de aanplantsubsidie omhoog. In deze vereenvoudigde regeling is duidelijk het streven van de overheid naar meer loofbos te herkennen, dat sterk werd gestimuleerd door de natuurbeschermingsorganisaties.

De uitspraken van de regering in 1980 kwamen juist op het moment dat de houtverwerkende industrie in het Verenigd Koninkrijk in een malaise terecht kwam. In 1980 sloot de cellulosefabriek in Fort William en raakten ook andere fabrieken in de problemen. Het gevolg was dat de houtafzet moeilijkheden ging opleveren en dat een belangrijke export van rondhout naar Zweden op gang kwam. Omdat het streven er nu juist op was gericht de zelfvoorzieningsgraad van het Verenigd Koninkrijk zelf te verhogen werd een werkgroep, de 'Scottish Forest Products Development Group', in het leven geroepen. Deze werkgroep werd samengesteld uit vertegenwoordigers van overheid, boseigenaren en bedrijfsleven. Doel van de werkgroep was het aantrekken van nieuwe houtverwerkende industrieën. Dit doel zou moeten worden bereikt volgens de gedachte: 'The market is coming if the resources are established'. Deze filosofie werd uitgewerkt in een promotie-campagne waarbij de beschikbaarheid van de grondstof centraal stond. Vooral Scandinavische en Amerikaanse bedrijven bleken geïnteresseerd. Om de benodigde informatie zo snel mogelijk aan geïnteresseerden te kunnen verschaffen werd een bureau ingericht waar alle informatie, van wetgeving tot houtvoorziening, verzameld was. Inmiddels is deze benadering succesvol gebleken en hebben grote investeringen en belangrijke uitbreidingen van de houtverwerkende industrie plaatsgevonden.

Naast de beschikbaarheid van het hout vormt ook de werkgelegenheid een belangrijk argument voor de overheid om de bosbouw te stimuleren. In de gebieden waar de nieuwe bossen zijn geprojecteerd (Wales en Schotse Hooglanden) is het met de werkgelegenheid slecht gesteld; bosbouwactiviteiten zou die direct kunnen stimuleren. Daarnaast worden indirecte effecten verwacht bij toeleverende bedrijven, handel en diensten maar in een later stadium ook bij het toerisme.

'Forestry Groups'

Als gevolg van de toenemende belangstelling van particulieren voor de bosbouw in het Verenigd Koninkrijk zijn de afgelopen 25 jaar een aantal particuliere bosbeheersorganisaties ontstaan. De drie grootste bedrijven, Tilhill Forestry Ltd, Fountain Forestry Ltd en Economic Forestry Group werden door ons bezocht. De belangrijkste activiteiten van deze zogenaamde 'Forestry Groups' zijn: Optreden als makelaar in grond; planning van bosaanleg en bosbeheer; uitvoering van het beheer; verkoop van produkten; productie en aankoop van plantsoen; advisering; bospolitieke activiteiten. Van de jaarlijkse particuliere bosuitbreiding in het Verenigd Koninkrijk (ca 15.000 ha) wordt niet minder dan 70% door deze 'Forestry Groups' uitgevoerd! Ze bezitten in de regel zelf geen bos maar beheren en bemiddelen voor derden, hoofdzakelijk pensioenfondsen en een nieuwe generatie boscijgenaren afkomstig uit de 'City of London'. Beide categorieën hebben geen enkele binding met of kennis van de bosbouw. Fiscaal voordeel en jaarlijkse bijgroei vormen de hoofdargumenten om te investeren in de bosbouw. De huidige overheidssubsidies worden van ondergeschikt belang geacht.

Deze financiële belangstelling heeft de 'Forestry Groups' er toe gebracht het bos puur zakelijk te gaan benaderen. Bij het verwerven van fondsen is het dan ook in eerste instantie van belang om aan te tonen dat investeren in de bosbouw concurrerend is met andere investeringen. De fiscale wetgeving speelt hierbij, zoals reeds eerder is aangegeven, een belangrijke rol. Deze opstelling van de 'Forestry Groups' brengt met zich mee dat zij bij iedere voorgestelde investering in de bosbouw (van aanplant van bos tot broedkast voor vogels) de vraag stellen: 'Who pays the bill at the end of the day'. De 'Forestry Groups' onderhouden nauwe contacten met advocaten en accountants. Via deze groepen proberen zij in contact te komen met potentiële klanten. Daarbij wordt er van uitgegaan dat juist advocaten en accountants de voordelen om geld te investeren in de bosbouw kunnen overbrengen op hun cliënten. Het ontstaan van een vertrouwensrelatie tussen de investeerder, accountant/advocaat en de 'Forestry Groups' wordt dan ook van eminent belang geacht.

Conclusies

Tot slot enkele conclusies die ook van belang kunnen zijn voor de Nederlandse bosbouw.

1. Tengevolge van de Tweede Wereldoorlog was het bosareaal in het Verenigd Koninkrijk sterk afgenomen. Dit leidde tot een overheidsbeleid waarbij de belastingwetgeving zodanig werd aangepast dat kosten

gemaakt bij bosaanleg als aftrekpost bij de inkomstenbelasting werden geïntroduceerd.

2. De prijzen van gronden in het Verenigd Koninkrijk welke in aanmerking komen te worden bebost hebben een directe relatie met de groei- en opbrengstmogelijkheden van de bomen.
3. Het is voor beleggers mogelijk een reëel intern rendement van 3-3½% te behalen op het door hen in naaldbossen geïnvesteerde kapitaal (de grondkosten daarbij inbegrepen). Reële houtprijsstijgingen spelen hierbij, naast belastingvoordelen een belangrijke rol.
4. Bebostingssubsidie van de overheid is minder geschikt gebleken om potentiële 'bebossers' te interesseren dan belastingfaciliteiten.

Indien de situatie in Nederland wordt vergeleken met die in het Verenigd Koninkrijk dan kunnen de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- De belastingwetgeving moet in het V.K. als de doorslaggevende factor worden beschouwd op basis waarvan een belegger tot investering in bosaanleg overgaat. Het lijkt op zijn minst gewenst dat ook in Nederland de mogelijkheden worden onderzocht op welke wijze de fiscale wetgeving moet worden gewijzigd om het voor beleggers aantrekkelijk te maken in bosuitbreiding te investeren.
- Het is van belang om evenals in het Verenigd Koninkrijk over voldoende cash flow modellen te beschikken voor verschillende groeiplaatsen en bosbedrijfstypen en voor verschillende fiscale situaties. Hierdoor kan inzicht in inkomsten- en uitgavenpatronen worden verkregen ten behoeve van investeringsbeslissingen en kunnen op ieder moment rendementen worden bepaald. Potentiële beleggers kunnen dan beter dan nu eenduidig worden voorgelicht over de financiële consequenties van dergelijke beleggingen.
- Het tijdstip tussen het nemen van een investeringsbeslissing in bosaanleg en de realisatie ervan moet bekend zijn. Er mogen geen onverwachte vertragingen door overheidsprocedures kunnen ontstaan.
- Beleggingsadviseurs en financiële instellingen mochten op de hoogte worden gebracht van de financiële mogelijkheden en onmogelijkheden van de bosbouw.
- Het inzicht in het aanbod van grond moet worden vergroot.
- Het karakter van de investering en de lange termijn effecten brengen mee dat het bevorderen van de particuliere bosaanleg op een gedegen en vertrouwen uitstralende organisatie zal moeten berusten waarvoor de Engelse 'Forestry Groups' een voorbeeld kunnen vormen.

Ir. L.J.M. Dielen

Ir. H.A. van der Meiden

Ir. A.W.H. van Weelderden